

Asia: VN/14302/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta uudeksi ilmastolaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esityksestä

Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY -kuntayhtymä pitää tärkeänä, että Suomen lainsäädäntöä uudistetaan vastaamaan tehokkaammin ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen edellyttämiin haasteisiin. Tuore hallitustenvälisen ilmastopaneelin IPCC:n arviointiraportti alleviivaa päästövähennysten ja hiilinielujen turvaamisen kiireyden. On erittäin tärkeää, että maankäyttösektori otetaan mukaan kasvihuonekaasupäästöjä koskevaan lainsäädäntöön, sillä sektorin päästöt ovat suuret ja hiilinielujen vahvistaminen edellyttää nykyistä järjestelmällisempää otetta.

Ilmastolain uudistustyössä on kansallisten asiantuntijoiden lisäksi kuultu kiitettävän laajasti kansalaisia erilaisin osallistavin menetelmin. Uudistuksen myötä ilmastolakia sovellettaisiin myös kuntien viranomaisiin. Kuntatasolla ilmastotyötä tekevien asiantuntijoiden mahdollisuudet tulla kuulluksi lakivalmistelussa ovat kuitenkin olleet vähäiset.

Hiilineutraaliustavoite ja päästövähennystavoitteet (2 §)

Hiilineutraaliustavoitteen asettaminen vuoteen 2035 on tärkeä päätös ja osoittaa, että Suomi haluaa olla ilmastonmuutoksen hillinnässä edelläkävijän roolissa.

Valtion viranomaisen ja kunnallisen viranomaisen edistämiselvoite (5 §)

HSY pitää erittäin tärkeänä, että kunnalliset viranomaiset, mikä sisältää niin kuntien kuin kuntayhtymien viranomaiset, on sisällytetty mukaan uuteen ilmastolakiin. Useat Suomen kunnat, ja erityisesti suurimmat kaupungit, ovat tehneet kunnianhimoisia päästövähennystavoitteita. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun kaupungit ovat jo vuonna 2017 asettaneet hiilineutraaliustavoitteekseen vuoden 2030 tai 2035. Kuntien rooli voisi lakiuudistuksessa olla vahvempi kuin mitä joustava edistämissääntö edellyttää. Joustavan edistämissäännöksen voi tulkita nykyti-lan, eli kuntien vapaaehtoisen ilmastotyön, kuvailemiseksi. Kunnilla on paljon asumisen, rakentamisen ja liikenteen ilmastopäästöihin vaikuttavaa päätäntävaltaa esimerkiksi kaavoituksen

myötä. Kunnat ovat myös avainasemassa ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimeenpanossa, sillä sopeutuminen edellyttää varsin paikallisia ratkaisuja. Maakuntien liitot voivat toimia kuntien tukena ilmastotyössä, mistä parhaillaan käynnissä oleva CANEMURE-hanke toimii hyvänä esimerkkinä.

Suunnittelujärjestelmä, erityisesti uusi maankäyttösektorin suunnitelma (7–13 §)

Lakiluonnoksessa on kuvattu suunnittelujärjestelmän jakautuminen neljään osaan: pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaan, keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaan, maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaan sekä kansalliseen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaan. Suunnitelmissa on otettava huomioon Suomea sitovat kansainväliset sopimukset sekä Euroopan unionin asettamat velvoitteet.

Maankäyttösektorin osalta suunnitelmassa tulee osoittaa päästöjen ja poistumien kehityksen tavoitteet sekä toimet, joilla sektorin päästöjä vähennetään ja poistumia kasvatetaan. Lakiluonnoksen perusteluissa selostetaan, että nielujen vahvistamiseen liittyy paljon epävarmuuksia intensiivisen metsien hyödyntämisen vuoksi. Jotta ilmastolaissa asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa, on lain pystyttävä aidosti ohjaamaan maankäyttösektoria tavoitteiden mukaisiin raameihin. Perusteluissa ei myöskään avata ilmastolain suhdetta muuhun maankäyttöön vaikuttavaan sääntelyyn, kuten maankäyttö- ja rakennuslakiin, metsälakiin ja luonnonsuojelulakiin.

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa on tärkeää ulottaa tarkastelua myös kulutusperäisiin päästöihin, vaikka niissä tapahtuvat muutokset eivät näykään Suomen kasvihuonekaasupäästöjen laskennassa. Ilmaston lämpenemisen kannalta on epäolennaista, missä päästöt syntyvät, ja osa muualla maailmassa tapahtuvista päästöistä aiheutuu suomalaisten kulutusvalintojen seurauksena. Kulutusperäisten päästöjen laskennan kehittymisen kautta on syytä pohtia jatkossa myös tavoitteenasettelua tästä näkökulmasta.

Kansallisen sopeutumissuunnitelman päivittäminen kahden vaalikauden välein on kannatettava tahti sopeutumisen suunnittelulle. Sopeutumistyön tulokset näkyvät usein vasta pidemmällä aikavälillä, joten liian tiheä päivitystahti voisi pahimmillaan johtaa haittasopeutumiseen tai sopeutumistyön keskittymiseen ohjelmien valmisteluun toimenpiteiden toteuttamisen kustannuksella.

Ilmastopolitiikan seuranta ja ilmastovuosikertomus (15–18 §)

Ilmastovuosikertomus on tärkeä ja hyvä tapa kertoa ilmastotyön etenemisestä Lakiluonnoksessa esitetyt muutokset ilmastovuosikertomuksen uudistamiseksi aiempaa enemmän tulevaisuuteen katsovaksi, eli toimenpiteiden riittävyteen tavoitteisiin nähden, on kannatettava uudistus.

Saamelaiskulttuurin edistäminen, saamelainen ilmastoneuvosto (mm. 14 §, 21 §)

-

Suomen ilmastopaneeli (20 §)

Ilmastopaneelilla on erittäin tärkeä rooli niin luonnontieteellisen kuin yhteiskuntatieteellisen ilmastotutkimuksen tulosten ja työn tuomisessa päättäjien käyttöön. HSY kannattaa lakiluonnoksessa esitettyä ilmastopaneelin roolin ulottamista nykyistä laajempaan lausunto- ja selvitystyöhön.

Muutoksenhaku (22 §)

-

Esityksen vaikutukset

-

Muita huomioita

-

Lehmussaari Saara
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä